

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pô godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donasanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvu, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglaši, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petiti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Dva ministra predsjednika

austrijski i ugarski, Beck i Wekerle, progovorili su ovih dana o Hrvatskoj i njezinih pravima u ovoj monarhiji. Beck je rekao, da austrijska vlada pri riešavanju zajedničkih posala pozna jedino ugarski sabor, i da ne spada, austrijski parlament ima li Hrvatska pravo sudjelovanja u riešavanju zajedničkih posala. Za austrijsku vladu mjerodavan je jedino § 6. zakona od 21. prosinca 1867., koji priznaje kao ugovarajući faktor jedino ugarski sabor, a ne hrvatski.

Tim je ministar predsjednik austrijske vlade jasno i bistro izjavio, da za njega Hrvatska državopravna ne obstoji, da ona nema samo odlučujućeg, nego nikavog glasa pri riešavanju zajedničkih posala monarhije. Drugim rječima: u politici ove monarhije nema i po zakonu ne smije biti ni Hrvatske ni hrvatskog naroda.

Gosp. Wekerle nije nego opetovao što je Beck kazao. Ministar magjarski je naglasio, da ban u Hrvatskoj mora vladati magjarski.

Ove izjave vladajućih krugova monarhije biste su i ne trebaju tumača: Hrvatska ne obstoji kao država za Austriju, a za Ugarsku ona je magjarska zemlja, u kojoj može vladati jedino magjarska misao, magjarska država, ban po volji i želji Magjara.

Ove izjave dvaju ministara odgovaraju današnjem uređenju monarhije, i mi možemo, ako hoćemo, tješiti se, da su ministri nepravedni, da gaze slovo zakona, da su siloviti; možemo se obmanjivati, da je na našu stranu zakon, a da će sile prestati, ali sve nam to ne pomaže, jer je po sredi uredba monarhije, koja daje podpuno pravo tumačenju austrijske i ugarske vlade.

Tamo od god. 1860. radilo se iz Beča, da bi se uredila državopravna pitanja u ovoj monarhiji. Tiskalo se najprije sve narode u rajsat. Poslje se nastojalo, da se radi velevlastnog položaja uredi zajedničke posle između zemalja krune s. Stjepana naprama ukupnoj monarhiji prema želji Beča. Dok se ob ovom radilo, kralj i Beč su priznali posebni položaj Hrvatske. Ali to je bilo sve samo u nadi, da će Hrvati prisiliti Ugarsku na popuštanje. A kad do toga nije moglo doći, kad i razpuštanje raznih sabora, kad i dovedeni graničari, onda vojnici, nisu mogli ništa promeniti, silišo se Hrvatsku „da izabere odbor, koji će u Pešti, s jednakim odborom ugarskoga sabora“ utančiti način zastupanja pojedine kraljine u onom organu, koji bi imao zajednički rješiti državno pravni odnosi zemalja krune ugarske naprama ukupnoj monarhiji.

Hrvati su na to, na žalost, pristali, prem kako i sami govore ne bi bili smjeli prije nego im se povrati državna cjelokupnost. Oni su posli u Peštu, ali su se i vratili ne obavij posla radi magjarskih prekomjernih zahtjeva.

Magjari su na to sa Austrijom sklopili god. 1867. nagodbu bez sudjelovanja Hrvata. Današnja uredba *dualizma* učinjena je sa zemljom krune ugarske, bez Hrvatske, a zemlje krune ugarske zastupane su po saboru u Pešti.

Ministar Beck ima podpuno pravo. Tako je bilo god. 1867. i svih kašnijih godina pak za što baš god. 1907. da bude iznimke? Za što da Austrija, da Beč, koji je bacio Hrvatsku pod Magjare, sada otezava sebi položaj radi umišljene zakonitosti hrvatskog stanovišta?

To je naivno očekivati, pa to nismo nikad ni očekivali.

Iz nagdobe austro-ugarske od god. 1867. rodila se nagdoba hrvatsko-ugarska od god. 1868. Pri ovoj nagdobi nije ga ulazila Austrija.

U ovoj nagdobi ima ustanova §. 51. da ban biva imenovan na predlog i uz supodpis magjarskog ministra predsjednika. Očito je dakle, da magjarski ministar predsjednik govori iskreno, kad kaže, da ban mora vladati u Hrvatskoj magjarski, jer po ustanovom nagdobe on mu je gospodar, on ga meće i svrgava. A hoće li on, Magjar, dopustiti da hrvatski ban radi drugačije nego je želja i volja i korist Magjara?

To bi bilo naivno očekivati, pa takva šta očekivati i ne možemo.

Ima u nagdobi ipak i § 4., kojim Hrvatska pripoznaće već oživovorene nagdobe ustanove, osobito zakonske članke 14., 15. i 16. od god. 1867. za krepostne i obvezane, sa ipak uz naročiti uvjet, da se u budućem temeljni zakoni i nagdobe samo zakonitim sudjelovanjem kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije stvarati mogu.

Dakle ima krivo i Wekerle i Beck što misle, da mogu sklopiti i ovu nagodbu bez zakonitog sudjelovanja Hrvatske.

Okovo će mnogi kazati, a ovako bi kazali i mi, kad bi znali koje je to zakonito sudjelovanje Hrvatske.

Je li to sabor hrvatski? Je li to kraljevinski odbor? Je li „zajednički“ sabor u Pešti?

To mi neznamo. §. 1. hrvatsko-ugarske nagdobe glasi: „Kraljevina Ugarska sjedinjena s Erdeljem te kraljevine Dalmacije, Hrvatska i Slavonija sačinjava jednu te istu državu zajednicu tako napram ostalim pod vladom Nj. Veličanstva stječim zemljama, kao što i na praninu državam“. Prema smislu i duhu ovoga § zajednica je ona, koja sklapa ugovore i nagdobe, a po tom bio je sabor ugarski onaj, koji zajednicu predstavlja. Ta zovu ga „zajedničkim“ saborom.

Kako se vidi, ministri tumači ustanove napadbe prilično vjerno. Što nam pomaže konstrukcija? Činjenice su tu. Hrvatska ima, što joj se dade.

Što dok možemo, ako hoćemo da dođemo do svojih narodnih prava? Pravdati se sa ministrima nema smisla, sudjelovati u riešavanju zajedničkih posala još manje. Treba prisiliti dakle i ugarskog i austrijskog ministra predsjednika, da drugačije govore, treba promjeniti zakon, treba i današnju i sve slične nagdobe poslati do vrata. A to se sve ne postizava praznim rječima, interpelacijama i sličnim — nego silom.

Našem zastupstvu u Beču, odnosno i u Pešti ne ostaje nego upotrebiti sva moguća sredstva da osuđite svaku sklopilje nagdobe. Ako to ne mogu, njihova je dužnost, poslije upotrebljenih svih mogućih mjeru, izaći iz onih zakonitih tiela, koja bi imala sankcionirati austro-ugarsku nagdodu.

Na taj način bi barem mogli kazati, da Hrvati svom ponjenju i uzakonjenom robstvu nisu htjeli sudjelovati.

Poslije toga dolazi red na narod, na sabor hrvatski. Dolazi borba, u kojoj se mora pobiti.

Parlamentarno izvješće.

Beč, 4. studenoga.

Kriza u „Svezi južnih Slavena“.

Iz zastupničkih krugova u Beču saznavjemo slijedeće: O jednoj se krizi u „Svezi južnih Slavena“ može i ne može govoriti. Istinu je, da između hrvatskih i slovenskih zastupnika vlasta nesuglasica u pitanju nagdobe. Hrvatski i srbski zastupnici, osim predsjednika dalmatinskog sabora Dra. Ivčevića, svi su jednodušno proti nagdobi, i to ne samo radi državopravnih, da li i radi ostalih razloga. Slovenski zastupnici, prema simpatizaciju za hrvatsko državopravno pitanje, oni u gradnji željezničke pruge vide gospodarstveno poboljšanje slovenskog naroda, te misle, jer Kruna želi, da se ne mnjenja državopravni položaj Cis- i Transiljanije, da će velike parlamentarne stranke, uz razne prigovore sa svoga stranačkog stanovišta, ipak na koncu konca poprimiti nagdobienu osnovu, za koju one tvrde, da daje priliku, da se kroz budućih deset godina Cislajtanija pripravi na podpuno određenje od Ugarske, te eventualno njihovo stanovište proti nagdobi, dok ne bi koristilo hrvatskom državopravnom pitanju, nanielo bi njihovim strankama u zemlji velike štete, pošto bi, u tom slučaju Šusteršićeva stranka kroz narod razširila glasine, da su napredni i liberalni slovenski zastupnici u carevinskom viču radili proti vitalnim interesima slovenskog naroda; da su oni faktični krivci, jer se u slučaju oborenja nagdobe, ne bi mogla sagraditi ž-

ljeznička sveza sa Dalmacijom preko slovenskih zemalja.

„Slovenski klub“ iako se još nije u javnosti izjavio, da će glasovati za nagodbu, ono odobrava brzojavku, koju je poslao kranjski Zemaljski Odbor ministru Dru. Becku. Osim toga klerikalna je pučka stranka po cijeloj zemlji razglasila preko svojih ljudi, da je gradnja dalmatinsko-kranjske željeznicu njezin uspjeh. Ova je okolnost prisilila slovensku naprednu stranku da se priključi odobravanju gradnje spomenute željezničke pruge jedino s toga razloga, da sužbu agitaciju slovenske klerikalne stranke proti, naprednoj stranci u zemlji.

Sa brzojavkom se Dra. Ivčeviću ne slažu dalmatinski zastupnici. Ivčević je u svojim nazorima gledje pitanja nagdobe osamjeli. Vjesti o Blažinjievu kolebanju nisu tačne. Ivčević je mnjenja, kad se ne može postignuti ono, što se želi, da se dajbudi ne priči postignuti ono, što se može postignuti. On se ne može da sprati se sa posljedicama, koje bi nastale u monarkiji, kada bi se osuđuje poprimljenje nagdobe. Ali dok Ivčević u eventualnom nepoprimljenju nagdobe vidi težkih posljedica po cijelu državu, ostali mu hrvatski zastupnici dovoljuju: Dao Bog da osnova propadne!

No uzprkos ovom raznoum stanovištu po jedinim članova „Sveze južnih Slavena“, do sada se ne može govoriti o raspunu iste, a nada je, da će „Sveza južnih Slavena“ prebrdoti ovu kruz u mak bilo, jer dodje li u istinu do raspuna njezina, onda se postavlja svakom zastupniku samo po sebi pitanje: A što sad? Slovenski bi zastupnici ostali osamjeli. Ivčević bi se možda približio Šusteršiću, — a hrvatski i srbski zastupnici? Oni bi se moralni približiti ili „Slovenskom klubu“ ili jednoj českoj stranci. O eventualnim se posljedicama raspusta „Sveze južnih Slavena“ nije umjesto sada niti baviti, dok, kako rekosmo, i ne obstoji pogibelj njezina raspusta. Čvor je dođuće zamršen, ali članovi „Sveze“ nisu politička djeca.

Ministar poljodjelstva Prašek.

Imenovanje českog agrara Prašeka austrijskim ministrom poljodjelstva gotovo je čijenjica. Još nije utaćen jedini dan, kada će isto uslijediti, ali čim vladaru bude moguće primiti novoga ministra da položi zakletvu, bečka će „Wiener Zeitung“ doneti promjenu osoba u ministarstvu poljodjelstva. Osim ove promjene — jer se za Pacaka drži, da će opet biti imenovan — imale bi uslijediti još neke druge. Njemački zemaljski ministar Prade veli, da je umoran, sa ministrom financija nisu zadovoljni svim Poljacima, koncesije sa strane vlade Ruscincima, koji su dobili iz ledja ministra grofa Dzieduszycog, uzdrmale su njegovu ministarsku stolicu. Od česke ministarske krize izlegla se je kriza u cijelom kabinetu Dra. Becka, iz kojega hoće da seli i min. obrane Latscher.

Pregovori, te ih Dr. Beck vodi sa zastupnicima Bilinskim, Abrahamowicem, Chiari, Gross, nisu do danas doveli do nijednog rezultata. U političkim i finansijskim se krugovima drži, da zast. vitez Bilinski ne će hitjeti portafolj ministra financija, kad bi mu ga Beck ponudio.

Česko-njemački sporazum?

Ministar predsjednik dr. Beck radi sa svim silama da izmiri Čehe i Njemce po mogućnosti u svim pitanjima. Govori se, da se toj njegovoj akciji ne protivi njemačke velike stranke, za to da ove i niesu podigle nikakvu graju proti imenovanju českih sudbenih činovnika u njemačkim predjelima, a da se neće također protiviti niti izboru zastupnika dra. Kramarža za predsjednika odbora za nagdubu. U ovom se smislu tumači također i njihov poljodjelstva, koje će uslijediti ovih dana, čim se vladar oporavi.

Česki socijalni demokrati,

koji iz českih agraraca posjeduju najviše českih mandata, dodje li do toga, da socijalni demokrati budu učešće stupili u borbu za ministarski portafolj, tražiti će jedno mjesto na

vladinim stolicama. Njih je 23, a mlađečna 18, dok česki agrarci imaju 28 mandata u rukama.

Imenovanjem Prašeka ministrom poljodjelstva, Beck je udovoljio zahtjevu českih agraraca, proti kojemu su zahtjevu ustajali do pred jučer uz njemačke agrarce i svi njemački nacionalni zastupnici obarači se istodobno proti politici českog postulata. Ovo popuštanje njemačkih agraraca je upadno tim više što su oni bili prezadovoljni sa sadašnjim ministrom poljodjelstva, grofom Auerspergerom. U političkim se slovenskim krugovima, o raznim kombinacijama, radi kojih bi njemački agrarci bili potpustili. U javnost nije još prodrlo ništa potzivljivo.

Na grobu hrvatskih mučenika.

Bečko Novo Mjesto, 2. studenoga.

Kako vam brzojavih, danas su hrvatski zastupnici na carevinskom viču poohodili grob hrvatskih mučenika Zrinskog i Frankopana. U stolnoj crkvi zastupnik je Ivanšević mislio u staroslovenskom jeziku, dok su istodobno zastupnici Perić i Spinčić odčitali tihu misu na pokrajnjim olтарima. Osim gospode zastupnika sv. je misi prisustvovala i depucija hrvatskog akada, društva „Jadrana“ iz Beča. Iza sv. mise odputila se cijela hrvatska povorka na groblje. Čim povorka stupila na vrata grobišta raznese se glas po groblju: Die Kroaten sind da! i sa svih se strana stadoče posjetioc groblja žuriti prama grobu hrvatskih mučenika, tako da kad je grobu prispijela povorka, jedva joj je uspijelo prodrijeti kroz svjetinu do samoga groba. Zast. Ivanšević, obučen u crkveno ruho, podieli oprostjenje grobu, izmoli „pokoj vječni“, a za tim prozori: Mili pokojnici, dike i uzori hrvatskog roda i plemena, na vašem se grobnom humu sakupiše danas zastupnici hrvatskog naroda, da toplim suzama zaliju zemlju, koja ovđe u tudjini krije vaše kosti; da vrčim uzdasima zadahnju svaki cvjetak, te resi vaš hladni humak. Dužnost ih rodoljubna sakupila oko vaše rake, da na ovom mjestu izkažu vašim, a hrvatskom narodu svetim ostancima počast, i da tim pokazuju svetu, da onaj isti duh, koji je grijao vaše grudi, nije kroz dve stotine godina bio ugnjeten u grudima hrvatskoga naroda, u koje ste ga vi uciepili vašom odvažnom, muževnom i junakom borbom, a za koji vam je hrvatski narod ostao dlijem vremena, uz sva dušmanska progonstva, haran i zahvalan. — Na poziv govornika zaori iz hrvatskih grla trokati „Slava!“. Na stupi grobu zast. Tresić i vilinskim zanosa izreče ove riječi: „Klanjanju se prahu hrvatskih velikana, braću i drugovi, sa uzkršnjem njihovih kosti skopčana i sudbina domovine, njezino uzkršnje. Nadajmo se, da dan uzkršnja zaobilje i potlačene Hrvatske nije daleko, a dao Bog da prenosom kosti Zrinskog i Frankopana u domovinu, i njoj samoj sine sunce slobode“. Opet zaori „Slava!“. — Po nalogu „Braće hrvatskog zmaja“ bili su postavljeni jučer i danas duplikatko groba kao i prekrasni venci.

Na grobu se nalazi gvozdeni križ, na kojem se čita slijedeći nadpis: „Hic ossa Petri com. a Zrinio et march. Franc. Christ. de Frangepanibus †. 30. Aprilis 1671. requiescant. Procul a patria expectantes sepulturem in patria. Huc translati crux fratrum draconis Croatorum 20. Juli 1907.“

Izmjeđu sebe, zaključiše zastupnici poslati deputacija gradskom načelniku, da mu se zahvali za njegovu susretljivost, koju je preko „Braće hrvatskog zmaja“ izkazao u poslu euhumiranja kosti cijelog hrvatskog naroda. Deputaciju je predstavio načelniku zast. Spinčić, a onda ga je oslovio sa nekoliko zgodnih riječi. Načelnik Frano Kamann iznenadio ovim posjetom i dirnut u srce Spinčićevom riječi, odgovori delegaciji: „Gospodo, primite moju srušnu zahvalu na vašim toplim i dirljivim riječima, a budite uvjereni, da ćemo koliko ja toliko i cijelo občinsko više veoma drage volje učiniti sve ono, što nam bude moguće,

da u ovom za Hrvate srdičnom pitanju, u ovoj toploj želji hrvatskoga naroda budemo istomu pri ruci, tim više, što nas mnogi interesi spajaju sa hrvatskim narodom".

Hrvatski zastupnici bijaju onda povedeni u gradski muzej, gdje im je bio pokazan mač, koji je od rubrova glave Zrinskog i Frankopana, kao i ostala relikvija iz razbojničkih dana Bečkog Novog Mjesta.

Kako naknadno saznavjem, zastupnici su predali načelniku Kamannu svotu od K 50 da ju porazdili među mjestne siromaće, a kao uspomenu na prvi pohod hrvatskih zastupnika grobu naših mučenika odlučiše poslati K 100 jednom dobrovornom družtvu.

Splitski Trifolij.

— Ali malo drugčije. —
(Dopis iz Splita).

"Jedinstvo" br. 129, g. 1907.: "... Mi smo sad još više za politiku pakta. Po razboru znademo, da nagodbu, radi nje, ne možemo srušiti ... Ne odstupamo nikada od narodnoga postulata u sjedinjenju hrvatskih zemalja, ali ako sada nije vrijeme da se ostvari, jer nismo u stanju da skrsimo nagodbu, to još ne znači, da se i prije nagodbe ne smijemo mučiti, a da postignemo što više postulata gospodarstvenih — dakle i u željeznici Slijep-Aržano". Dž. državnik Tonci.

"Dan" br. 43. god. 1907.: "Mislimo, da našim biskupima ne treba novinarskoga, pa ni našega savjetnika, jer će oni i bez toga znati poraditi, što je dobro za crkvu i za narod". Pop Srećko.

"Sloboda" br. 46. g. 1907.: "Što će nam najveća, najsjajnija palaća, kad smo u njoj svjati jedini Lazar, siromasi i prosaci? I baš radi ovoga morali su svj Hrvati zajednički smjelo pregnuti, da budemo duševno slobodni, jaki i razvijeni, da uzimamo ove prve uvjetne, koji su nam absolutno nužni, da svojim političkim i državpravnim pravima (sic!) dađemo snage da im pravibima najprije štovanje, pa realnu vrednost ostavili smo otvorena vrata, kulture, na koja nam je cerna tudijska internacionala, odjedvena himbeno u ruhu, koje je najbolje odgovaralo času i prilikama, unieila i prosula otvorene plinove, koji su nas omamili, čija nam je snaga otvorila krv, da nemamo snage da se opremo ni onima, koji su te otvorene plinove uneli, ni njihovu težnjama (a sada dolazi najljepše, kako se naime karakterizira „poduzeće kod manuških Jezuita“): Nego, borbe čovječanstva za duševnu slobodu odjeknuše, a i kasno, i u nas: „Pojavom hrvatske pučke napredne stranke i njezinim radom krenulo je i u nas nešto na bolje!“ Srednjoškolac.

A sada, poštovana publiko, kaži, koji je od ove trojice bolji, obzirniji, mudniji, zrelij? Trezni državnik, ponizni pop ili prezredi srednjoškolac?

Nama se čini, da su mudra sva trojica, ali opet, odnijela je barjak „naša dična“ „Sloboda“.

A mi sretni Spiličani, uz ovakove bare mudrosti i nadčovječanstva, izražena u raznim trifoljima, možemo opetovati — ali malo drugče — Hektorovićevu poluhvalu: „Splitu će stitom....“

Giulia Forti:

Luda?

Prevadja S. Marčić.

(Nastavak).

Često puta, kada je dan umirao, a sumrak se tugaljivo vukao po zvonu huncima; kada se glas udaljeno zvono tihio širo, a cvjeće tužno pregibalo glavu; kada se jaki miris čempresa još ječio, on bi u tamnom spuštenom odijelu sa razbacanim zlatnim rukosama s večernjeg povjetarca milo pjevala čudne pjesme osobitih melodija, što je sama izmisnila, a koje se preljevale u ugodevine kadence i Širli se u onome mraku, kao da svojim krilima miluju uspavane predele.

Da li bi bila tako prošla cieli svoj život, a da ne saznaše ništa o svetu, o borbama u životu, o radostima i bolima, već samo trošeći svoju snagu u radu oko grobova, a svoja čuvstva u ljubavi prama mrtvima? Ne bi li bila možda i ona obamrla u onom ledu mramora i mrtvaca?

Njezini roditelji, puki sebičnjaci, njegovali su je samo za se i ljubomorni svojom. Oni nisu ni shvaćali, kako je od potrebe da živi u svetu, nisu ni umišljali, kako je za nju pogibeljno ono občenje mrtvaca?

Rado su motrili, kako mirno provodi dane, zadovoljna s onim mirmom i nepomičnim prostom

Djelan li je b'jeli Split
I u njemu naški svit!
„Jedinstvo“, „Dan“, „Sloboda“:
Oj sretna li nam roda!

Al, da! Pegaz je moj sakato kljuse, ta ni muze sa Parnasa nisu sposobne da pjevaju dike Splita današnjega, česitoga našeg Splita. Gđe ste vi, narikuše i kokoši sa Smreća, sa Tercere i iz Firula, sa Stagije i Baščuna, da opet ponovite šale i naricaljke nad ovim rodinom našim gnezdom? Nije bio dostatan onaj „Pregršt Šušnja“. Treba još čistiti i mesti zaprijane ulice i zabiliti naše i pokazati prstom na nove naše Veličine.

Nu, naš, prvi načelnik sa automobilom nema više vremena da se skita po Ghettu, po Trumbuću i po Bosno Ulici: zanicle ga fabrike cementa i parobrodi. Tko zna, hoće li nam to koristiti više od njegovog „Šušnja“?

A ipak trebalo bi ne samo pregršt, nego i naramak bremi tog šušnja, pa da ga zapalimo, toliko da razsvetili Split i sve njegove tamne zakutke i zakućice. Marul.

Američki Hrvati i Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Početkom ove školske godine družbino je ravnateljstvo otvorilo svoje škole u ovim mjestima: u Cresu (četiri razreda), u Velikom Lošinju (dva razreda), u Gaboniju (jedan razred), u Puli (dvije razrede), u Banjolama (jedan razred), u Ičićima (jedan razred), u Svetvinčentu (jedan razred), ukupno 6 novih škola, odnosno 12 novih razreda. Samo se po sebi razumije, da su uslijed toga i u velike porasli izdatci naše družbe, a porasti će i u buduće, jer našu družbu čeka veliki rad oko spasanja mnoge i prenogene naše hrvatske djece. „Lega Nazionale“, ohrabrena podporama iz Italije, očajna prisnosi, što joj ih glasuju sabor i občine, kao i doprinosima, koji joj danonice i u vrlo obilnog mjeri dolaze od pojedinih doista pozdravnih Talijana, digla je sada krla, pa hoće da, u raznim čisto hrvatskim mjesima ustroji svoje odranodružujuće škole. Hoće li naša družba da održi međan protiv tolike tudijske sile, pruđenja je da se i ona obazre na većim i obiljnijim prihodom.

Njezino je jedino uporište: *sreća hrvatskoga naroda*. Ona je na to često puta apelirala, i to ne samo na rodoljube u domovini, već i na svu našu ostalu braću u dalekom tujem svetu. Da svoje prihode poveća, naša se je družba obratila na naše ljudi u sjevernoj i južnoj Americi i zamolila ih, da u onimdalekinj krajem javljima zapodijenu akciju u prilog našoj družbi. Zamolili smo ih, da i oni stanu, i to što većim snagom i odlučnosti, na obranu našega teritorija, našegova svetoga praga. Rekl. smo im, neka i oni za nas kupe pravne, jer trebamo pomoći, nužno i krvavo je trebamo. Napomenuli smo im da naša družba uzdržaje vec sada 42 učiteljske sile, 42 apostola, koji imaju misiju da ovu hrvatsku zemljinu vrate u krilo hrvatskog zajedničkog majci. I još smo im rekli: „Naredna će se glavna skupština naše družbe držati u srcu Istre. Hiljadu i hiljadu naroda polohriće će onoga dana, da čuje, kako družba živi. I kad mi budemo spomenuli vas, vašu pomoći i vaše bratsko zanimanje, tisuću će se kapati dići u vis i tisuću se srdača zakucati u

rom, u kojem je živilja, uviček zabavljena u gojenju cvjeća i motrenju nebeskih visina.

Otač se je nadao, da će jednom ona biti njezina nasljednica, jer je u svemu bila vješta, a i majka je živo ţeljela, da joj osigura mjesto u skromnoj kućići grobova.

Na taj bi način onaj njezni cvjetak bio uvenuen na onom bladnom polju smrti.

Jedno jutro prodje kroz otvorena vrata grobišta povorka ljudi, noseći mrtvački lies, pokriven cvjećem. Množivo je liesova onamo položilo, a svu sili turbovi, svu puni cvjeća. Djekočka je bila uviček gotova da ih dočeka, da primi novog gosta sasvim milo, kao da hoće da mi na taj način olakša bol radi toga, što ga je rodbina morala zapustiti.

Tako i ono jutro ona im podje udvorne u susret, kao što polazi domaćica, kad primi stranu u goste.

Kada su lies položili u veliku crkvu i odalečili cvjeće, otvore pokrov liesa, tatzvori mrtvački lies, pokriven cvjećem. Množivo je liesova onamo položilo, a svu sili turbovi, svu puni cvjeća. Djekočka je bila uviček gotova da ih dočeka, da primi novog gosta sasvim milo, kao da hoće da mi na taj način olakša bol radi toga, što ga je rodbina morala zapustiti.

Tako i ono jutro ona im podje udvorne u susret, kao što polazi domaćica, kad primi stranu u goste.

Djekočka ga je zanimivo gledala, pak se

jedan gromorni glas, koji će vama, našoj dobroj i dalekoj braći, slati svoju topu hvalu i blagoslov" .

Nikto ne umije ljubiti svoju zemlju onako, kao onaj koji joj je daleko. Naša američka braća posvjedočila su u stotini zgodu, da nema žrtve, što je oni ne bi doprineli na oltar drage i daleke svoje zemlje. Uvjereni smo, da će ta naša braća rado prislučiti u pomoć našoj družbi i pružiti joj pomoć, koje ona nužno treba. Ali družba ne može da čeka, ona mora da neprastano bđije i radi, jer nepristaj je spava. Zato treba da hrvatska braća u domovini upri što jačom snagom, da ni česa ne puštaš s vida narodnu borbu u Istri, da što obiljnijim prinosima dohode u pomoć ovom družbi, koje cijelo djelovanje ide za tim, da se jedna liepa hrvatska pokrajina ne izgubi u tudijskom moru.

Hrvati u Hrvatice! Stotine i stotine tudijskih očiju gleda poplono na ovaj naš hrvatski biser. Svi se polakomilo za ovom našom lazurnom jedrenom, ali mi hoćemo da ove naše slavne vode začuvimo slijajom našoj hrvatskoj zastavi. Taj cilj lebdi nam pred očima već pola stoljeća: Na vama je, braćo, da uberete plodove pedesetogodišnje borbe vaših istarskih ljudi.

Grančica se već dobro nagnula, treba vrlo malo žrtve, malo naora, da zlačana jabuka sama od sebe pane u toplo krilo hrvatske majčice naše! Napred za družbu!

Naši dopisi.

Imotski.

Samovolja ili bolje tvrdoglavost našega obč. Načelnika i našega iz milosti i prkosu našem zahtjevima, da se dosta glupih odgovora, da po veličini putujuća, prvovala prisjednik, dosegla je svoj vrhunac u sjednici obč. vjeća dane 15. pr. mja.

Sjednica je bila u toliko važna, jer su na njoj izbile na javnu stvari, koje jako dobro ilustriraju ovu žalobože grijulu občinsku upravu. Od nekog vremena rek bi, da ista sastoji se fakt od jednog načelnika, prvog prisjednika i njihove pripadne poljčkog trbonce, dok se ostali članovi ignoriraju, dapače i isto obč. vjeća sa njegovim zaključcima.

Hir načelnika najbolje razkrinkala je afera bivšeg občinskog redara Jelovića, koja je zapala občinsku blagajnu K. 1.300. Dalje, Neolovljeni kupuje klak za skup novac za gradnju naumjene škole, koja će slediti tek treće godine, međutim preko 300 tovara klaka leži ne ugašeno na milost i nemilost vremena. Imenuju suvišnih činovnika, izdaje neovlašteno dekrete, preinjavačne nadnevke i to sve u nekakve tajne svrhe itd. itd.

Osokoljeni ovakovim dvogodišnjim, gladkim uspisima, htjelo im se osloboditi se dianašnjeg občinskog teknika, čovjeka inač za njih zaštitnika kupuje klak za skup novac za gradnju naumjene škole, koja će slediti tek treće godine, međutim preko 300 tovara klaka leži ne ugašeno na milost i nemilost vremena. Imenuju suvišnih činovnika, izdaje neovlašteno dekrete, preinjavačne nadnevke i to sve u nekakve tajne svrhe itd. itd.

Zemaljski odbor Zadar. Danas je bila burna sjednica občinskog vjeća glede samovolje načelnika. Viečnici ozolovljeni izstupili, prekinuši djelovanje. Provide. Financijski Odbor: Joso Bilić, predsjednik, Marijan Luetić, predsjednik, Remigij Truccolo, član. *Najnovij.*

Izpod Velebita.

Evo me, da Vam se opet javim iz ovog kraja zaboravljenja i zapuštena, gdje sve ide osobiuto u ekonomskom pogledu starom kolofonu, bez izgleda da će bojla budućnost srušnuti ovom binedom narodu, dok budu

pregibanju pomaknutog od povjatarca, u šuštanju lišća, u mirisu, što se ondje širio, mislila je, da razumije njegove rieči i ljubavnu odgovor.

U istinu sasma je grozna, ali i ugodna ova ljubav između mrtvica i žive stvora, između duha i duha srušenih u najvećem bojžem zakonu.

Jednom opet podju ona dva gospodina da pohode grob svog milog pokojnika i videći ga naiščena krasnim cvjećem, htjede da nagrade milu djevojku, pak jedan od njih izvadi zlatni novac, da joj ga dade.

Djevojka se začudi, smiona i ponosito ih pogledi i odvajačno odbija dr. Što su joj htjeli platiti? Ona je svoju ljubav, svoj život dala milom ljubavniku, onoumu, koga je držala svojim, već podpuno svojim.

Ta samo je ona znala za tajne života kod mrtvih, ona je sama poslije Boga, bila gospodica onog mrtvog sveta, što su ga drugi izbjegvali.

Njezin pogled ostade nepomičan na ona dva, što su se zburnili odalečila.

Djevojka se osjećala, da je već podpuno sretna; njezina se duša topila u pravoj neizmjernoj ljubavi, pak u tom snažnom vruhavnom čuštvu čutila je blizinu Boga. Često je običavala ukočeno da stoji do groba, pak bi okrenula lice k nebu i neprestano bujila u fantastične prikaze, a onda bi pružala ruke, kao da hoće u svoj zagrđaj da primi sveobči božanstveni duh, a njezin bi telo uz to neprestano drhato do težkog ganuća.

(Nastavak će se).

jale ovakove prilike. Ako ikoj kraj naše domovine mora da čeze za slobodom i nezavisnošću Hrvatske, to je ovo hrvatsko primorje više ikoga, te upravlja njim i njegovom sudbinom. I ovđe bi trebalo pokrenuti snažnu akciju za prosvjetu puka, ovđe bi hrvatska inteligencija morala zalažit među narod, s njime občiti, putit ga i pripraviti ga na život rad za dobro i napredak svoga zavičaja. — Ali svega toga ovđe se ne opaža, niti ima znakova da bi se time počelo. Narod se hrani i od zbrani onako kako može, kako ga sobstveni nagon samoodržanja uči, a oko sebe još ne vidi svjetla, još ne vidi prijatelja, da mu pruži pomoćnicu ruku. Dugo bi se to dalo pisati, kad bih vam htio crtati sve pustne narodne patnje i bledu duž ovog kraja. Riedki su, vrlo riedki oni, koji razpravljaju o takovu radu, jer ih je zanila pusta politika u svoj vrtlog, pa bazuju simo i tamo neodlučni, u političkim pre-pirkama zabavljeni toliko, da zabavljajuće sve, pa i narod dakako. Stranačke prilike ovđe se najčešće odzivljuju, a gnjila frankovština hoće po što po to da se svukud uvlači tetosena i podpmagana od ogaza. Ne frankovština može samo silom velikog napora i unutarnjih sredstava da se širi, jer ju narod, i ako zapušten, odabija i neda joj napred. Narod je ovde ipak u tome svjestan i promicav, a zna samo za hrvatsko, a za frankovluk neće ni da čuje, tim manje sada, kada vidi kojim se sve sredstvima služe krovci u svojoj raboti oko zaluđivanja naroda.

Smrt velikog rodoljuba i značajnika Josipa Graničića težko bolno se je dojmljila ciljem ovog primorja, jer je pokojnik bio občenito poznat, štovan i ljubljen kao čelični pobornik za hrvatsku pravu i za hrvatsku čast. Slava mu!

Vesti.

Za one, koji su dovršili nautičku školu. C. k. Ministarstvo trgovine, dogovorno sa vlastnikom E. A. Jasbitz austrijskog Barka-a na jedra „Becchdale“, koji se nalazi sada u luci North-Shields (Engleskoj), odredilo je, da se na istom brodu može ukratiti 12 pomorskih kadeta, koji su dovršili nautičku školu za naučno vježbeno putovanje. Brod će krenuti iz gornje luke na 20. t. m. preko Oceana za 6–8 mjeseci. Pošto je ministarstvo prosvjete tek u proračun za nastavnu godinu uvrstilo, svetu za podporu za vježbeno putovanje na brodovima, koja će se udjeliti kadetim, to će rečen vlastnik Jasbitz predujemiti istim mladićima svetu od K 200—250 za put do North-Shields-a, kamo bi imali stići najdalje do 18. t. m. Oni, koji će želje okoristiti se ovim, neka se prijave odmah c. k. pomorskoj Vladni Trstu. Prednost će imati siromašniji kadeti i oni, koji su već putovali na brodovima. Za svoj rad na brodu nemaju prava, izim obskrbe, na nikavu našagu. Tko želi potanje obavijesti neka se obrati ovđešnjem c. k. lučkom uredu.

Kazalište. Transformista Marbis predstavljao je u nedjelju i u ponedjeljak večer, ali s vrlo nezadno premačinjenim programom, što je i prouzrokovalo, da je treće večeri kazalište prama prvim djvjema večerima bilo gotovo prazno. Ovakova se produkcije rado gledaju jedan, dva puta najviše, najskoli pak ako nema kod njih varijacije.

Sestre Vjera i Nadežda Černjecki, ruskine, priređuju u nedjelju dne 10. ov. mj. koncert u mjestnom kazalištu. One su rodom iz Kavkaza, te su širom cijelog svijeta svojim koncertima prodičile sebe, domovinu i umjetnost. Nadežda je pjevačica, a Vjera glasoviračica. Nadamo se, da će občinstvo znati uvažiti ovu rječku prigode.

Iz učiteljskih krugova primisimo izraze poohvale i odobravanja vrhu članka o braniteljima moralu, poslata nam iz gradjanstva, a objelodanjena u zadnjem broju našeg lista. Iz tih krugova poručuje nam se, da je onakav glas na diku cilieg mjeseta, na koju se stanovita klika htjela i opet da nabaci blatom niz kosti i sramote, te se neglasuje, da uobeća gledi gradiskih škola gradjanstvo može biti vježba nego mirno i osvjeđeno, da su povjereni u ruke takovih nastavnika, koji će uvek ujauđnije paziti na prvu i glavnu zadaću pučke škole, t. j. na moralni uzgoj djece. Običaje se pak, da će cielo učiteljstvo grada, uvredljeno onim zlobnim i lažnim izvještajima klike, kô jedan čovjek energično i dostojano prosvjedovati proti takovom postupanju, nedostojnjom ljudi i gradjanom. — Mi pak oprostili s vida pitanje naših pučkih škola, koje će, dok budu odgovarale kao danas, naći uvek u nama odlučna i ranitelja.

Zgrada stratifikacione postaje (grijalista) za navrnuće američke loze već je pod-

svojim staklenim krovom. Nastojanjem občine doskočilo se tim jednoj od najvećih potreba naših vinogradara, koji će se sada moći okoristiti stratifikiranjem. Da ta korist bude još veća, občina se zauzela za dobavu američke loze u dovoljnoj mjeri, te se očekuje, da će se namjestivo što skorije odazvati, to jest poslati zatraženi materijal od 200.000 američkih loza za stratifikiranje. Do 15–20 dana bit će u zgradu namještene i dotične peći za grijanje i onda će postaja biti podpuna, te će moći da u zgodan čas počnu funkcioniратi. Grijalište u Šibeniku bit će po tome najzgodnije i najmoderne uredjeno, a po svojoj prostoriji najveće u pokrajini, i a lede van nje. **Vjenčanje.** Danas se vjenčao Stjepan Gojanović Jošip, mladić zanesen za hrvatsko, vatren i čestit sokolaš, sa dražestom gospodnjicom Vicom Bogdan Nikinom. Sretom paru naša najsrđanija čestitana!

Tujan u Šibenskim vodama. U noći od nedjelje naši ribari ulovile negdje pri ulazu u Prokljan sa zatonske strane tuljana, pravu „Phoca vitulina“. U nedjelju bili su ga izložili kod crke sv. Domenika. Tuljan kraj obala dalmatinske sigurno je do sad nevidjena redokost, koja će zanimati naturaliste, osobito one koji se posebno bave zoologijom. Ulovljeni tuljan bio je dug 1.80 m. a težak kakovih 130 kg. Što su ribari njim učinili, jesu li ga prodali muzeju u Zadru, to nam nije poznato, svakako bilo bi dobro, da se ovaj eksplorat sačuva, a za to se zauzeo učitelj g. V. Belamaric.

Pogrebna kola za djecu nova, liepo opremljena dobavilo je mjestno poduzeće za pogrebne svačanosti „Scotton“.

Kretanje u Luci. Kroz minuli mjesec listopad ušlo je u Šibensku luku 228 austrijskih parobroda i 15 jedrenjaka, 5 talijanskih parobroda i 29 jedrenjaka, te 1 parobrod danski i 1 jedrenjaka crnogorska. Skupna tonelaza iznosi 35897 tona.

Napadaj. U nedjelju večer pri zapadu sunca došli neki iz Bebine, pozvani od Zlošljana u Zloselu, da se nakracuju dva prijegnega krenu brodom u Šibenik. Kad se nakrašće i otdisušće nenadno se prospere na Bettiniane kiša kamenja. Zabezknuti s tog nenadnog i ničim opravданog napadaja, počešti pitati za razlog, al da je odgovor dobije i opt kamenje. U istom brodu uz dva Betinjanaca bio je i jedan Zlošljanač, gospodar nakrcanog dvara Stjepan Ante Šimin iz Bettine bio je došao težko udaren u prsa, a i Zlošljanač Jelusić nije dobro prošao. Stvar je prijavljena sudu. Razlog ovome treba tražiti u nekim pogrančnim pirkama između Betine i Zlosela. Ali se takove prepiske ne rješavaju na ovaj način, pa ne možemo nego preporučiti mir i snošljivost onim inače mirnim i dobrim seljanima.

Čudne izplatne naredbe. U zadnje doba splijhi ko iz rukava sa strane c. k. financ. nadgledništva (odjela takse) izplatne naredbe „uslied uvedene dojave“, kojima se od pojedincu traže izplate za to, što nisu bili prilepljeni propisani biljezi na prikazane uteke. Ne razumijemo, kako se dolazi do toga, kad je svaki pri utoku proti bilo kojoj izplatnoj nadrebi oprošten biljegovine. Mora da je ovo došlo uslied velike revnosti gospode odaslanih pregledaća. No ovo nije više revnost, nego filaskizam. Upozorujemo na ovo, zanimanike, a od vladine „Smotre“ željeli bismo malo razjašnjenja u stvari. Do potrebe povratit ćemo se na ovaj predmet.

Iz benkovačke okoline. Ima nekoliko dana učestala kiša, pa ne će da stane. Polja se našla vode, da ne može kroza nje maknuti. Ove kiše svakom su u dobiti čas došle, samo Biloj Vlaci (u Stankovicu) u zao čas: U noći između 28. i 29. listopada prolomili se nad njom oblak, te iz njeg prošla krupa i kiša da niste mogao od strahote gledati. U čas diže se po zemlji voda, te navri u kuće i probudi čejljad iz sna, koja od groze, gledajući nemio prizor od straha premrla... Tom prilikom voda razni zemlji, da ne možeš od jada i žalosti gledati. Ucvili svakoga, a pogotovo Cvitije Deura i Šimi Perici iz Biele Vlake. Navri tad jadnicim voda jare, te Deur Zagubi 23, a Perici 30 glava ovaca.

Iz Imotskoga nam jučer brzojavljaju: Na 15. listopada obdržavano sablaznjivo občinsko veće, a občina do danas ne izlaže zapisnika togia veća. Obraćamo se javno na Žemaljski Odbor da providi. — Odbor.

Svabština po uređini. U Biogradu, na primjenu duvana smještije je tri činovnika sa ladnjom sjevera, ne znaju već samo njemački! I tako će se uredima do Božića riešiti jezično pitanje

U Tribunjiju je narod ogorčen radi pre-mjesta župnika, koji je u ovo zadnje doba ušao narodu u volju. — Prama novonimenovanom župničkom ekskurzoru pomoćniku iz Vodica zaklju-

čili su župljani pasivni otpor, neće naime niko zažaliti u crkvu. Žalimo, što se ovo događa u našoj Biskupiji, pa se nadamo da će presv. biskup izravnati spor.

Nagradjen čipkarski tečaj u Splitu. U austrijskom odjelu londonske izložbe od god. 1906. bio je nagradjen spomen-diplomom c. k. čipkarski tečaj, koji se sada dodjeljen strukovnoj i obrtnoj školi u Splitu.

Dalmacija — u Americi. „Slovenski Jug“ u Beogradu donosi: Poslije riečke jesouloje, kada Dalmatinci okreču ledja Austriji, ova ima puna usta praznih obećanja da Dalmaciju. Govori se o stotinama miliona, koje će slavna vlada prostranih najvećih u pokrajini, a i alede van nje. **Promjene ili posmedjenje vina.**

sada opet izlazi, te je vlastništvo „Jugoslavenske čitaonice“ u Beogradu, a da mu se osjegura obstanak, dala mu je gradska občina nužnu godišnju podršku.

Nova hrvatska smotra. U Zagrebu je gosp. Milan Marjanović počeo izdavati popularnu smotru pod naslovom „Zvono“. Izlazi će na najmanje 24 stranice svake druge subote, a cijena mu je na godinu K 5, pojedini broj 20 par. Do nove godine K 1. Uredništvo se nalazi na Zapadnom perivoju 20. I., uprava u Marovskoj ulici 28. Tko sakupi više od 20 preplatnika i pošalje novce, dobije 15% popusta.

Promjene ili posmedjenje vina.

Po A. W. Z. piše A. V.

Cesto sasvim zdrava i bistra vina, koja nisu nikada nagnjala ovoj mani, mogu promjeniti svoju boju, ako su pretčena u nove bačve hrastova drvetra, a koje nisu prije dovoljno bile otisčene i ovijnjene, jer u stanicama drvetra ostalo je još neizljučenih drvenih izvadaka (ekstrakta), a medju tima ponajviše treslovine, koju visine kiseline iz drva izlužuju.

Ova se treslovina spoji sa željeznim tvarima, a onda vino nenadano i na začudjenje pivnica svoju boju promeni. U starijim bačvama, u kojima je zdravo vino više godina zasebice ležalo, ova se mana vrlo rijedko može pojavit.

I kod križanja vina, ako se križaju vina, koja posjeduju dostatnu množinu treslovine, sa vinosom, u kojem imade manje treslovine, a više željeznih tvari, vrlo lako se može pojavit ova mana.

Mlada nedozrela vina, koja posjeduju veću množinu željeznih tvari, kad dodju kroz dulje vremena u dočicaj sa zrakom, što se osobito sluški kod pretakanja ili kod procidjivanja (filtriranja) lako da promiene boju, a to s razloga, što se željezni kisi koji je u vino, spoji sa kisikom zraka,

Vina, koja su proizvedena od grožđa, koje je posjedovalo veliku množinu sladora, pa taj slador nije kod prvog burnog ni kod suslednog tihog vremena dobastno provre, te se kašnje s kojim mu draga razloga vrijeđu u takovome vino opetuje, također nagnju toj mani, a to s razloga, što se kod svakog ponovnog vrijeđenja vina u istome umanjiva kolicina vinskih kiselina.

Dogodilo se je i slučajev da je prigodno prodaje vino prečeno u manje transportne bačve na jednom putem potamnilo, premje u konobi sasvim bistro i zdrobilo.

Naravno da u takovom slučaju ovu igru vina nije baš ugodno djelovati na trgovca, a još manje na kupca. Sto je još čudnovatije pri tome bilo, jest da je u nekim bačvama vino promjenilo boju, dok je u drugima ostala boja nepromjenjena, prem su sve bačvice bile jednako zdrave i dobro ovijnjene. Iztragom kašnje dokazalo se je, da je iz nekih bačvica putem bilo ukradeno vina, a da se kradji odmah ne udje u trag, to su lupeži nadomjestili količinu ukrađenog vina vodom. Naravno da je vino usliog tog dodatka vode izgubilo svoju prvočinu mnogo vinskog kiselina, a usliog toga su se željezne tvari u vino lagle raztvore i prozročile da je vino promjenio svoju boju, tij. vino je potamnilo.

(Slijedi).

NAŠE BRZOJAVKE.

Beč. 6. U jučerašnjoj sjednici zastupničke kuće prihvaten je prešni predlog za površenje oficirskih gaža t. j. za površenje starijinskih razreda za vojničke oficire, po čemu će troškovi občina za njihovo ukončavanje biti razmjerno smanjeni.

Petrograd. 5. Vrhovnom sudištu namijenjeno je, da odluci gledje osude u procesu protiv Cijurka.

Paris. 6. Sutra, u četvrtak, bit će prikazana parlamentu žuta knjiga o Maroku, u kojoj su iznesene sve važne prigode i pismena diplomatska priobčina, odnosno se na zadnje nemire u Maroku i na posredovanje Francuzke.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Javljaju se P. n. občinstvu, da je podpisano

dobavilo nova, liepo opremljena

pogrebna kola za djecu.

Daje se prigodno u najam uz umjerene cijene.

ŠIBENIK. 6. studenoga 1907.

Poduzeće Scotton.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korenčtu u ček prometu; eskomptuje mjenice, finančira trgovčike poslove, obavlja inkaso, pohtrajuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - -
Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmovo uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždrijebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplato. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragu kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.



NE ČITATI

samo već **kučati se mora**
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD - -

od Ilijanova mleika **SAPUN**

od BERGMANNA i Druga, Draždani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom **BERGMANNOVA® SAPUNA**
od Ilijanova mleika da se lice oslobođi od sunčanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju.

Pretplatno komad po **80** para
u drogariji **VINKA VUČIĆA**
ŠIBENIK.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz $2 \frac{3}{4} \%$
" " 15 " " $3 \frac{1}{4} \%$
" " 30 " " $4 \frac{1}{4} \%$

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtima.
(Sterlini) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz $2 \frac{1}{2} \%$
" " 30 " " $2 \frac{1}{2} \%$
" " 3 " " $3 \frac{1}{2} \%$

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatni ulazi u krijeost 15.0 Novembra i 10.0 Decembra o.g.; Izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa skadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od $1 \frac{1}{2} \%$.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkassu mjestnih računa, mjenica i glasenih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domiće svojih korenista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na strednju uz dobit od $3 \frac{1}{2} \%$.

Oštora tekuće račune u raznim vrijednostima.

Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mesta Inostranstva, odrezački i izričebanih vrijednosti papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korenistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomouc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Pepit, Tropnau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnem tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predajme na vrijednostne papire, robu, warantiss i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladista Kontiranja (Confirungs-Lager).

Preuzimaju u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveći garantiju proti kojoj mu drago pogibjeli provale i varstvo i kojih je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravlja njih.

Osiguraju vrijednote proti gubitkim žrijebanja.

Banka Commerciale Triestina.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Častim se prepričati p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bračtovinama, svoju krasnu uredenu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih **priznate** u svim veličinama

— svieće od pravog pčelinjeg voska —

kao i finog crkvenog tamjana.

Prodajem dobra vrcanog — po zdravlje — koristna meda Klg. po K. 1:20.

Kupujem uz dobro cenu u svim kolikočama žutog voska.

Skvaci i u najmanju naručbu p. n. mušterija obavljaju najspremnije, kao i uz najpovoljnije uvjete.

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIC
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svaki trgovac koji ne
glasuje svoju robu, ustupa
mjesto svojim takmacima,
koji oglasuju.

HRVATI,
sjetite se družbe
sv.
Cirila i Metoda.

KNJIŽARA I PAPIRNICA
IVANA GRIMANI-A
Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimje naručbe svakovrsnih pečata od kautschuka i kovine.

Sklađiste najboljih i najeffektnijih svakih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

Preporuča svoj veliki izbor lepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMACKIH i FRANCUSKIH KNJIGA,
romana, slovnica, rječnika, onda pisačih sprava, trgovčkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pismo, razglednicu i t. d.

Prima preplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cenu sa tačnim i brzinom dostavljanjem u kuću. Velika zbirka svakovrsnih topiomjera, zwieker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradecima. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

JADRANSKA BANKA

U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predajme na vrijednostne papire, kao i na robu ležeču u javnim skidacima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdržebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznačke na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjerije u izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvajestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konverteri hipoteku kod prvihi hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Preporučuje se
neftolija P. N. Obdin-
stvu za izradbu svak-
vrsnijih radnja, kao:
raznih djeva i brošura,
posjetnicu, Kuverata,
listovnih i trgovčkih

NOVO
ustanovljena
Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

papira, zaručnih i
vjenčanih objava,
osmrtnica i sve druge
radnje.
Jamči za tačnu i
moderну izradu uz
posve umjerena cene.